

Lars Amdisen Bossens dimissionstale

Taler

Lars Amdisen Bossen
Rektor på Vejen Gymnasium

Dato

27. juni 2025

Sted

Vejen Gymnasium,
Petersmindevej 3, 6600 Vejen

1 Kære alle, kære studenter årgang 2025.

Hvor ser I fantastisk godt ud! De der studenterhuer - de klæder jer virkelig! Og hvor har I dog fortjent det. I er nu nået til vejs ende – for denne gang! I har nået
5 en betydningsfuld milepæl, og I kan med glæde og stolthed nyde dagen med familie og venner. **(PAUSE)**

10

Om lidt venter fejring med familie og venner, og efter det ligger den store vide verden åben for jer; klar til at blive udforsket. Det kan sikkert godt virke lidt skræmmende, når I skal forlade de trygge rammer på skolen og ud i livet. Vi har gjort vores bedste for at gøre jeg klar til det, der venter, men nu skal I selv
15 håndtere de udfordringer, fremtiden byder.

Men hvad er det så for en fremtid, der venter jer?

20

Det er nemt at blive grebet af bekymring for den virkelighed og den fremtid, der venter jer både her til lands og i den store vide verden. Krigen i Ukraine, udfordringer med biodiversitet og klimaet, den politiske udvikling – eller afvikling – i USA. Store tunge emner som krig, klima og kaotiske præsidenter dominerer både debatter og nyhedsudsendelser. Der har således været rigeligt for os at forberede jer på. Et af tiltagene var den store klimahandledag, hvor vi
25 som skole gik sammen om at arbejde for løsninger på nogle af udfordringerne for klima og biodiversitet. Det gjorde vi i øvrigt i tæt samarbejde med Vejen Kommune, og vi skylder Vejen Kommune en stor tak for samarbejdet.

30

Det var en selvstændig pointe, at vi arbejdede med både at opnå viden og

handlekompetence. Kun gennem handlinger og handlekompetencer kan I opnå reel mulighed for at forandre den verden, der venter på jer udenfor døren – lige om lidt.

- 35 I har også beskæftiget jer med politik og med emner af bred samfundsmæssig og historisk betydning. Også her var der rigeligt med emner at tage fat på. Der er masser af tendenser, man kan blive bekymret over. Udviklingen mod et stadig mere skrøbeligt demokrati i Ungarn, et demokrati i Venezuela der reelt er kollapsede og den på alle måder skræmmende politiske udvikling i USA med
40 valget af en præsident, der viser nogle temmelig kedelige tendenser på grundlovsstridige handlinger.

- Når talen falder på disse helt store emner, kan det godt være svært i første omgang at få øje på handlemulighederne. Det er heldigvis også de færreste af jer,
45 der reelt og konkret kommer til at blive ramt af forholdene i Ungarn, Venezuela og USA. I kommer derimod med allerstørste sandsynlighed til at skulle forholde jer til det danske demokrati – på forskellige måder og i forskelligt omfang.

- Det kan derfor være nyttigt at se på nogle af årsagerne til de skrøbelige demokratiers forfald. Igen peger forskellige forskere på forskellige årsager, og I
50 har alle sammen beskæftiget jer med disse mulige årsager i både historie, samfundsfag, filosofi og de øvrige kulturfag. Jeg vil her beskæftige mig med én af de gennemgående forklaringer på de forskellige nationale demokratiers forfald, nemlig en manglende sammenhængskraft. Manglen på sammenhængskraft går
55 igen, når talen falder på demokratiernes fald eller udfordringer forskellige steder i verden. Hvis vi vender blikket mod USA, så er der en lang række tydelige skillelinjer. Der er selvfølgelig den helt dominerende og enorme økonomiske ulighed, men der er også stærke kulturelle og racemæssige skillelinjer i USA. Disse skillelinjer er alle med til at skabe en stor og gennemgående mangel på
60 sammenhængskraft i det amerikanske samfund.

- Hvis forskerne ellers har ret i deres analyser, så har man således konstateret en årsag. Nuvel – en årsag blandt mange, men ikke desto mindre en årsag. Og en årsag giver mulighed for at arbejde med at finde handlinger, så man kan modgå
65 årsagen – og så er vi tilbage ved handlekompetencen.

Den uden sammenligning stærkeste personlighed, når det kommer til at skabe sammenhængskraft i Danmark, var og er Nicolaj Frederik Severin Grundtvig.

Grundtvig var præst, poet og politiker, men han var også meget andet. Det, der er så fascinerende, når man beskæftiger sig med Grundtvig, er både hans klarsyn, men også hans relevans i dagens Danmark. Det er således ikke tilfældigt, at det var netop sidste år – midt i en brydningstid -, at Danmarks Radio valgte at lave en serie om Grundtvig og hans tanker og idéer.

Grundtvig forudså som meget få andre, at det var nødvendigt at skabe sammenhængskraft i Danmark, hvis vi skulle lykkes med to af hans samtids vigtigste projekter; nemlig at skabe national sammenhæng i det lille land mod nord og lykkes med at indføre demokrati i dette lille land. De fleste af os kender nok primært Grundtvig fra hans salmer og hans virke som præst i Vartov. Det er også netop fra hans salmer, at man først kunne se tegn på hans bestræbelser på at samle i første omgang hele menigheden om gudstjenesten og senere hele folket i én samlet folkekirke. Som præst tillagde Grundtvig salmesangen stor betydning under gudstjenesterne, og der var særligt to elementer ved salmerne, som Grundtvig lagde vægt på. For det første var han meget bevidst om den kraft, fællessangen har, når man skal samle mennesker på tværs af alder, køn og politisk overbevisning. Grundtvig udtalte selv, at: ***”det, der i Kirke-Sangen opbygger og rører os, langt mindre er Psalmen i sig selv teksten og indholdet betragtet, end Menighedens inderlige Deeltagelse i Den”***. For det andet var Grundtvig meget bevidst om at bruge ordet ”vi” i stedet for ordet ”jeg” i sine salmer og øvrige sange. Det kan ved første øjekast virke ubetydeligt, om man skriver ”jeg” eller ”vi”, men det var på rigtigt mange måder et nybrud, at forholdet til Gud ikke var et personligt anliggende, men et fælles, socialt anliggende. Det var dog ikke kun dyrkelsen af Gud, som Grundtvig anså som værende et fælles, socialt anliggende. Grundtvig mente, det var helt essentielt vigtigt, at vi i en periode med uro i Europa i tiden efter Napoleonskrigene og en galoperende industrialisering og omkalfatring af de sociale klasser, samledes om den danske nationalstat, om fædrelandet

Det nok mest kendte eksempel på dette er Grundtvigs digt ”Langt højere bjerge”. Grundtvig bruger i digtet det fortællertrick, at han underspiller de danske dyder, værdier og potentialer i hvert vers for til sidst i verset at konkludere, at vi i Danmark kan noget helt særligt. Grundtvig siger i 6. vers af ”Langt Højere Bjerge”, at

”Langt Mere af Malmen: saa hvid og saa rød, Fik Andre i Bjerg og i Bytte, Hos

110 Danske dog findes det daglige Brød Ei mindre i Fattig-Mands Hytte, Og da har i Rigdom vi drevet det vidt, Naar Faa har for meget og Færre for lidt.” ”Når få har for meget og færre for lidt” Omskrevet siger Grundtvig, at nok findes der rigere lande i Europa, men den sande rigdom er at skabe et land, hvor alle har lige adgang til goderne, og hvor forskellene på rig og fattig er små.

115 Det stoppede dog ikke her for Grundtvig. Han tog skridtet videre, og han gjorde sig også til talsmand for, at det var kunstnerens rolle at genrejse nationens identitet og sammenhængskraft efter udenrigs- og indenrigspolitiske kriser. Nationens genrejsning skulle blandt andet ske gennem skildringen af guldalderen, og Grundtvig var selv en flittig skribent, når det kom til at skabe en
120 idealiseret fortælling om oldtid og middelalder, hvor den nordiske mytologi indtog en særlig plads. Grundtvigs mål var at gennemføre en folkeopdragelse, en 'oplivning' af folket. Blev befolkningen gjort bevidst om sig selv - det vil sige gjort opmærksom på det fællesskab, som den både historisk, nationalt og folkeligt var en del af - var det også muligt at oplyse befolkningen og lade den
125 indgå i det demokratiske arbejde. Den selvejende frie bondestand var, ifølge Grundtvig, grundstammen i befolkningen, og grundtvigianismens ideer drev den økonomiske udvikling, herunder andelsbevægelsen, men i lige så høj grad den politiske og kulturelle udvikling gennem blandt andet højskolebevægelsen. Grundtvig beskrev selv folkeligheden og folkelighedens altoverskyggende
130 betydning således:

Faar vi ægte Danske Love, Danske Skoler splinternye, Danske Tanker, Danske Plove, Rinder op vort gamle Ry: "Dansken, lykkelig begavet, bor da med Fred og Fryd paa Havet;"

135 Nå, kære studenter – nok om Grundtvig, tænker I sikkert. Og ja nok om Grundtvig, men der skal lyde en særdeles kraftig opfordring til at tage Grundtvigs ord med herfra som de sidste formaninger fra Vejen Gymnasium og HF.

140 Husk på, at i urolige tider, da så Grundtvig allerede i starten af 1800-tallet, at den folkelige sammenhængskraft var og er det bedste bolværk mod yderligtgående kræfter.

145 Husk på, at særligt i urolige tider, da har vi hver især et ansvar for at kæmpe for vores ret til politisk selvbestemmelse igennem de demokratiske valghandlinger.

150 Husk også på, at det er jer, der har et ansvar for i fremtiden at fastholde
sammenhængskraften i Danmark.

Når jeg tænker tilbage på jeres tid på skolen, så er der – heldigvis – masser af
eksempler på, at I er klar til at tage disse ting til jer. I har arrangeret
klimahandledag, I har arrangeret et hav af sociale arrangementer, og rigtigt
155 mange af jer er allerede frivillige i idrætsforeninger - og sidst men ikke mindst – I
har igen i år som elever samlet skolen omkring vores årlige musical.

160

Kære studenter

Vi har forsøgt at gøre jer klar til den fremtid, der venter. Vi har forsøgt at give jer
viden om den store vide verden, der venter på jer derude, og vi har forsøgt at
165 danne jer til kritisk tænkende, selvstændige individer, og når man kigger på den
netop overståede eksamen, så er det faktisk gået ret godt! Jeg er derfor helt tryk
ved nu at sende jer ud i verden; tryk ved at sende jer ud til videre uddannelse og
helt tryk ved at overlade landets fremtid i jeres hænder. Husk at verden er aldrig
sort og hvid, husk aldrig at lade andre definere jeres fremtid for jer, og husk at
170 have jer selv med i alle de beslutninger, I kommer til at tage på jeres vej ud i livet
herfra.

Og med disse ord dimitterer jeg hermed årets studenter, årgang 2025 – hjerteligt
tillykke med eksamen! (Pause)

175

Jeg vil bede forsamlingen rejse sig (pause) og være med til at ønske
dimittenderne alt godt fremover ved at råbe et trefoldigt leve for dimittenderne
fra Vejen Gymnasium og HF 2025. Vi råber 3 korte og et meget langt hurra.
Det sidst hurra skal være så langt, at alle kan nå at finde huen igen efter
180 luftturen.

Dimittenderne fra Vejen Gymnasium og HF 2025 de leve – HURRA,
HURRA, HURRA – og det lange HURRAAAAH

185

Kilde

Manuskript modtaget fra taler og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Translokations-/dimissionstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/lars-amdisen-bossens-dimissionstale-2025>

190

195

200

205

210

215

220